

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії ТДАТУ

д.т.н., проф. _____ Сергій КЮРЧЕВ

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

щодо вступу на навчання

для здобуття ступеня вищої освіти «Доктор
філософії» за освітньо-науковою програмою
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

УЗГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи

д.т.н., проф. _____ Анатолій ПАНЧЕНКО

АНОТАЦІЯ

Програма вступних випробувань складена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, Закону України від 06 вересня 2014 р. «Про вищу освіту», постанови КМ України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» зі змінами та доповненнями, наказу Міністерства освіти і науки України від 06.03.2024 р. № 266 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році», «Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти наукових ступенів доктора філософії та доктора наук у Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного» (протокол засідання вченої ради ТДАТУ № 8 від 25 травня 2021 року.)

Вступники до аспірантури повинні мати фундаментальні знання в області теоретичних та прикладних економічних дисциплін, системи економічних, організаційних та правових відносин у підприємницьких структурах, методології розробки перспективних планів підприємницької діяльності, мати здібності до науково-дослідної роботи, володіти сучасними методами наукових досліджень. Відповідно, вступний іспит із спеціальності включає перелік тем із наступних дисциплін циклу професійної підготовки: «Економічне управління підприємством», «Стратегічне управління бізнесом», «Управління проектами», «Економічна безпека», «Конкурентоспроможність бізнесу».

Програма вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля » включає вступ, мету та завдання вступного випробування, вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів, порядок проведення вступного випробування, програму вступного випробування із списком рекомендованої літератури до кожного модуля, перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування, основні критерії оцінки знань.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Мета та завдання вступного випробування
3. Вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів
4. Порядок проведення вступного випробування
5. Програма вступного випробування
6. Перелік загальних питань для складання фахового вступного іспиту до аспірантури
7. Дослідницька пропозиція
8. Основні критерії оцінки знань

ВСТУП

Програма вступного іспиту в аспірантуру за галузю знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» передбачає перевірку і оцінювання фундаментальних знань вступників із теорії та практики підприємницької діяльності основними з яких є: вивчення системи економічних, організаційних та правових відносин в межах підприємницьких структур; комерційної діяльності та ефективних управлінських рішень її здійснення; методології розроблення перспективних планів підприємницької діяльності; теоретичних і практичних знань з функціонування біржової торгівлі і брокерської діяльності; торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності, господарсько-фінансової діяльності підприємств, змісту окремих напрямів цієї діяльності та їх взаємозв'язку, системи показників, які її характеризують та встановлення їхньої достатності для проведення наукових досліджень з обраної галузі науки. На основі програми складається перелік питань вступного іспиту і формуються екзаменаційні білети.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Метою вступних випробувань до аспірантури є оцінювання рівня підготовки вступників, відповідності їхніх знань і навичок вимогам спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», які відображають загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів до вступу в аспірантуру. За цією спеціальністю можуть навчатися фахівці, які мають повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра із спеціальності «Підприємництво та торгівля» та суміжних з нею інших спеціальностей.

3. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ

Здобувачі ступеня вищої освіти доктора філософії повинні володіти навиками наукових досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності шляхом здобуття знань і умінь на макро- і мікрорівнях, які надають можливість розв'язувати комплексні проблеми в галузі інноваційної та/або інвестиційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, а також їх підтримку в ході підготовки та захисту дисертації.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Для проведення вступних випробувань на навчання до аспірантури на основі раніше здобутого ступеня магістра (спеціаліста) створюється предметна комісія у кількості 3-5 осіб, яка призначається наказом ректора. Відділ аспірантури і докторантури сумісно з кафедрою економіки і бізнесу готує службове подання про затвердження комісії для складання вступного випробування. До складу комісії включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» та відповідають за виконання освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

5. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Модуль 1. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БІЗНЕСУ

Тема 1. Сучасні теорії конкуренції

Сутнісна характеристика поняття «конкуренція». Трансформація економічних концепцій конкуренції. Функції та види конкуренції. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Сутність, мета та інструментарій державного регулювання конкуренції. Правові засади державного регулювання конкуренції. Антимонопольний комітет як спеціальний орган державної політики у сфері конкуренції. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції. Закордонний досвід формування системи антимонопольного регулювання.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Сутність конкурентного середовища та його складові. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових

Сутність та рівні потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Прикладні моделі оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових. Критеріальні методи визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Стратегічний аналіз потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства

Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей. Види конкурентних переваг підприємства. Детермінантні фактори формування конкурентних переваг підприємства. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства

Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг бізнесу

Сутнісна характеристика технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Принципові основи технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування при забезпеченні конкурентних переваг бізнесу. Організаційно-економічні аспекти впровадження технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Технологія формування і реалізація інвестиційно-економічної стратегії забезпечення конкурентних переваг бізнесу.

Тема 8. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Оцінювання конкурентних позицій підприємств методом Бостонської консалтингової групи.

Багатофакторна модель як засіб системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі портфельного аналізу та проектування в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. SWOT-аналіз як інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства.

Рекомендована література

1. Шевченко Л. С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Шевченко Людмила Степанівна. – Харків : Право, 2022. 312 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
3. Леськів Г.З., Франчук В.І., Левків Г.Я., Гобела В.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
4. Стойко І.І. Шерстюк Р.П. Управління конкурентоспроможністю (Програма, курс лекцій, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, термінологічний словник, тести). Навч.-метод. посібник. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2021. 156 с.
5. Юхименко П. Конкурентоспроможність підприємства: підручник. Вид:ЦУЛ, 2020.-. 320.
6. Управління конкурентоспроможністю персоналу, робіт та послуг: теорія, методологія та практика. Колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. В.В. Іванової. - Суми: Вид. Університетська книга, 2020. 231 с.
7. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 180 с.
8. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.

Модуль 2. «ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Тема 1. Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством»

Ускладнення управління підприємством у сучасному бізнесі й необхідність реформування його економічної складової. Сутність економічного управління підприємством та його завдання.

Предмет і завдання курсу. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Основні розділи навчальної дисципліни «Економічне управління підприємством».

Тема 2. Технологія розв'язання завдань економічного управління підприємством

Економічне управління підприємством як процес прийняття управлінських рішень. Методи розв'язання завдань економічного управління підприємством. Формування системи ключових показників економічного управління підприємством.

Тема 3. Системи економічного управління підприємством

Системний підхід до управління. Процес виникнення механізму економічного управління з погляду системного підходу. Процесний підхід до управління. Сутність поняття «процес». Характерні властивості процесу. Основні положення процесного підходу до управління.

Система економічного управління «витрати – обсяг – прибуток» (CVP – підхід). Аналіз безбитковості. Принципова схема управління витратами підприємства.

Контролінг як сучасна концепція управління підприємством. Основні завдання та цільове призначення контролінгу. Стратегічний та оперативний контролінг. Збалансована система показників, її завдання та перспективи.

Тема 4. Економічний порядок на підприємстві та інструменти його наведення

Інструменти економічного управління на рівні національного господарства. Мікроекономічні інструменти управління. Регламентація діяльності економічних служб на підприємстві. Ділова етика та етика економічного управління підприємством. Соціальний капітал.

Тема 5. Система бюджетного управління підприємством

Сутність поняття «бюджет» та «бюджетування». Бюджетування як технологія управління економічною поведінкою підприємства. Об'єкти й суб'єкти бюджетування.

Бюджетний процес і бюджетний цикл. Чинники, які впливають на бюджетний процес і тривалість бюджетного циклу. Основні етапи бюджетного процесу. Види бюджетів підприємства за різними класифікаційними ознаками.

Основні цілі бюджетування. Завдання бюджетування. Основні складові системи бюджетування. Умови формування, впровадження та функціонування системи бюджетування. Основні кроки розробки системи бюджетування.

Тема 6. Організація бюджетного управління підприємства

Сутність та значення фінансової структури підприємства. Основні групи структурних підрозділів: центри фінансової відповідальності і центри фінансового обліку; місця виникнення витрат. Критерії виокремлення структурних підрозділів. Формування фінансової структури підприємства. Регламентна документація на підприємстві. Бюджетний регламент. Бюджетний довідник.

Тема 7. Технологія формування операційних бюджетів і бюджетів доходів і витрат

Поняття та склад операційних бюджетів. Етапи та послідовність розрахунку операційних бюджетів підприємства. Відображення в операційних бюджетах процесу формування витрат виробництва. Трансакційні витрати. Формат і структура бюджету доходів і витрат підприємства.

Бюджет продажів. Бюджет виробництва. Бюджет прямих витрат на сировину й матеріали. Бюджет прямих витрат на оплату праці. Бюджет загальновиробничих витрат. Бюджет комерційних витрат. Бюджет адміністративних витрат. Бюджет доходів і витрат. Загальні вимоги до розробки бюджету доходів і витрат підприємства. Методика планування прибутку від операційної діяльності. Аналіз чутливості прибутку. Методика оцінювання виконання операційних бюджетів за відхиленнями.

Тема 8. Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу

Призначення та роль ключових фінансових бюджетів у діяльності бізнес-структур. Мета розробки бюджету руху грошових коштів підприємства. Чистий грошовий потік. Інформаційна база для розрахунку планового та фактичного бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу підприємства. Структура надходження та витрачання грошових коштів від основної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Сутнісна характеристика прогнозного бухгалтерського балансу, його призначення. Класифікація активів і пасивів підприємства. Взаємозв'язок між операційними і фінансовими бюджетами з прогнозним балансом. Технологія складання прогнозного бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу підприємства. Регламент формування, аналізу виконання та корегування бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу підприємства. Основні підходи до автоматизації бюджетування на підприємстві.

Тема 9. Фінансова діагностика підприємства

Фінансова діагностика як складова економічної діагностики. Поняття та завдання фінансової діагностики. Принципи побудови системи фінансового моніторингу. Основні етапи побудови системи фінансової діагностики. Інформаційні потоки, які цікавлять основних користувачів фінансової інформації підприємства (власників, керівників, акціонерів, працівників, інвесторів, постачальників, банків, органів державного управління).

Традиційні методики фінансової діагностики: методика агрегування; методика вертикального та горизонтального аналізу; коефіцієнтний аналіз; методики на основі інтегрованого оцінювання. Новітні методи фінансової діагностики.

Тема 10. Управління робочим капіталом

Сутність понять «робочий капітал», «оборотний капітал», «оборотні активи», «оборотні кошти», «чистий оборотний капітал».

Роль і значення робочого капіталу в забезпеченні довгострокового розвитку підприємства. Структура робочого капіталу компанії (за НСБО). Чинники впливу на розмір і структуру робочого капіталу.

Визначення виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства. Сутність та види запасів. Визначення потреби в запасах та обґрунтування їх розміру. Контроль за станом запасів: ABC – метод. Оптимізація рівня запасів. Технологія управління запасами «just in time».

Сутність та типи дебіторської заборгованості. Система управління дебіторською заборгованістю. Формування кредитної політики підприємства. Сутність ідеальної, консервативної, компромісної та агресивної моделей фінансування оборотного капіталу та передумов їх застосування.

Рекомендована література

1. Економічне управління підприємством [Текст] : навч. посібник / [Н. М. Євдокимова, Л. П. Батенко, В. А. Верба та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Євдокимової ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2011. – 327 с.;
2. Білик М.Д. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання: навч. посіб.; рекоменд. МОН / М.Д. Білик. – К.: КНЕУ, 2013. – 689 с.
3. Фінансовий менеджмент: підручник. Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. К.:КНЕУ, 2008. 536 с.
4. Филиппова І.Г. Контролінг як технологія управління організацією: навчальний посібник / І.Г. Филиппова, В.Г. Сумцов, Г.С. Балахнін. - Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 240 с.
5. Стукан Т. М. Економічне управління підприємством: сутність та напрями підвищення ефективності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, С. 61-65.
6. Яворська Т. І. Методологія вдосконалення управління бізнес-процесами в сільськогосподарському підприємстві. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». № 2 (37), 2018, С. 154-162.

Модуль 3. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

Тема 1. Стратегічне управління: сутність, передумови виникнення, реалізація цільового підходу.

Необхідність формування стратегічного мислення в управлінні розвитком суб'єктів господарювання. Цільовий підхід в управлінні.

Стратегічне управління — сучасний варіант реалізації цільового підходу. Вітчизняний та закордонний досвід стратегічного управління. Основні підходи до розуміння середовища господарської організації.

Зовнішнє середовище організації. Проміжне середовище (середовище завдань) організації. Внутрішнє середовище організації.

Тема 2. Сутність і місце мети у стратегічному управлінні розвитком суб'єктів господарювання.

Роль, значення, сутність і місце мети у стратегічному управлінні. Місія, генеральна мета підприємства. Класифікація цілей.

Сутність категорії конкурентоспроможність». Конкурентоспроможність продукту. Конкурентоспроможність підприємства. Стратегічні групи конкурентів.

Зміст і структура стратегічного плану. Стратегічні плани, проекти та програми. Система стратегічних, поточних та оперативних планів організації. Забезпечення виконання стратегічних планів, проектів та програм.

Тема 3. «Стратегічний набір» підприємства. Загальні та загально конкурентні стратегії.

Сутність стратегії. «Стратегічний набір». Коригування стратегічного набору підприємства. Процес побудови стратегічного набору. Склад і ієрархія стратегічного набору підприємства. Стратегічна прогалина.

Загальні та загальноконкурентні стратегії. Зв'язок загальних стратегій з «життєвим циклом» підприємства. Контрольний список головних загальних стратегічних альтернатив. Основні фактори, що впливають на зміст загальної стратегії підприємства.

Дерево цілей підприємства.

Тема 4. Продуктово – товарні стратегії розвитку соціально-економічних систем

Акценти у діяльності організацій при орієнтації на виробництво, збут та ринок. Ринкові характеристики продуктово – товарних стратегій. Чинники, що визначають стратегічну зону господарювання (СГЗ).

Портфель підприємства. Методи аналізу розвитку середовища суб'єкту господарської діяльності. Складання стратегічного балансу та сутність SWOT-аналізу.

Тема 5. Ресурсні та функціональні стратегії розвитку соціально- економічних систем.

Завдання ресурсного забезпечення стратегічної діяльності суб'єктів господарювання. Зона стратегічних ресурсів підприємства.

Ресурсна стратегія. Основні елементи, які потрібно враховувати під час розробки ресурсних стратегій. Характеристика ресурсних стратегій. Ресурсні стратегії: потрібний обсяг, джерела, склад і рух ресурсів.

Прогнозування в системі стратегічного управління розвитком суб'єктів господарювання.

Тема 6. Соціально – психологічне забезпечення стратегічного управління та формування стратегічної поведінки персоналу.

Характеристика системи соціально-психологічного упровадження стратегічних змін. Аналіз «поля сил» як основа для забезпечення стратегічного організаційного розвитку. Управління стратегічними змінами в організації.

Система мотивації в стратегічному управлінні та формування стратегічної поведінки. Методи сучасного прогнозування.

Тема 7. Організаційне забезпечення стратегічного управління і зміни до організаційних структур управління суб'єктів господарювання.

Основні характеристики організаційного забезпечення стратегічного управління (ОЗ СУ).

Стратегія і структура: характеристика взаємозв'язку. Характеристика ОСУ стратегічного типу. Концептуальні основи формування ОСУ стратегічного типу. Етапи формування ОСУ стратегічного типу.

Моделі стратегічного планування.

Тема 8. Інформаційно – аналітичне забезпечення стратегічного управління.

Сутність стратегічної інформації. Інформаційна система стратегічного управління. Залежність між інформаційним вмістом продукції та рівнем доданої вартості.

Облік і контроль у системі стратегічного управління. Аналіз у системі стратегічного управління.

Сценарії стратегій розвитку суб'єктів господарювання. Економічні ризики та бар'єри.

Рекомендована література

1. Балабанова, Л. В. Стратегічний маркетинг [Текст]: підручник: затверджено МОН України / Л. В. Балабанова, В. В. Холод, І. В. Балабанова. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 612 с.

2. Піжук О. І. Стратегія підприємства : навч. посіб. / О. І. Піжук ; Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України, [та ін.]. Ірпінь, 2018. 390 с. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5911/1/6125_IR.pdf

3. Стратегічне управління: навч. посібник / О. М. Тищенко [та ін.]. - Електрон. текстові дані. - Х. : ХНАДУ, 2016. - 1 файл ; 252 с.

4. Малюта Л.Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навчальний посібник / Л.Я.Малюта. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – 232 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/60850216.pdf>

5. Тертичка В.В. Стратегічне управління : підручник / Валерій Тертичка. - Київ: "К.І.С.", 2017. 932 с. <http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/StrategicManagment.pdf>

6. Шершньова, З. Є. Стратегічне управління [Текст]: підручник: затверджено МОН України / З. Є. Шершньова ; КНЕУ. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К. : КНЕУ, 2004. - 699 с.

7. Бутко М.П., Дітковська М.Ю, Задоржна С.М та ін. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М.П. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 376 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Stra_tehichnyi_menedzhment.pdf

8. Гевко О.Б., Шведа Н.М. Стратегічне управління: Навчальний посібник. Для студентів усіх форм навчання напряму 6.030601 «Менеджмент» Тернопіль ФОП Паляниця В. А., 2016. 152 с.

9. Стратегічне управління: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / В.О. Могилко І.А. Дмитрієв, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, І.Ю. Шевченко, О.А. Яценко. – Х.: ХНАДУ, 2016.- 252с.

10. Колокольчикова І.В. Конкурентні стратегії на ринку туристичних послуг України. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2020. №3. С. 143 -150

11. Колокольчикова І.В. Стратегічне управління та формування позитивного іміджу суб'єктів господарювання. Інфраструктура ринку. 2021. № 56. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/56-2021>.

12. Чухлата Ж.Г. Особливості стратегічного управління підприємством в сучасних умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62. с. 362 – 367.

13. Яковенко О.І. Дослідження деяких аспектів дефініції «стратегія» та особливостей їх застосування вітчизняними підприємствами в умовах глобалізації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія «Економіка і управління».Т.30(69) №5,Ч.2. 2019. С.91—96.

Модуль 4. УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

ТЕМА 1. Загальна характеристика управління проектами

Поняття та класифікація проектів. Сутність системи управління проектами, її елементи. Необхідність використання управління проектами. В яких випадках необхідно використовувати методологію управління проектами. Альтернативи управлінню проектами. Актуальність використання управління проектами в Україні та проблеми його розвитку.

Цілі й процеси в управлінні проектами. Принципи та функції управління проектами. Історія виникнення методології управління проектами. Розвиток управління проектами в розвинених країнах світу. Визначення проекту. Класифікація проектів. Учасники проектів. Структура проекту. Життєвий цикл проекту. Оточення проекту. Середа реалізації проекту. Мета проекту. Головні функції проектного менеджера. Фази проекту. Формування і розвиток проектної команди . Динамічне лідерство при управлінні проектами. Проекти економічного і соціального розвитку України, які підтримуються міжнародними фінансовими організаціями.

ТЕМА 2. Основні форми організаційної структури проектів

Організація системи управління проектами. Організаційна структура управління проектом. Створення організаційної структури. Принципи формування груп для управління проектом.

Керівники проміжних ланок. Проектування організаційної структури управління проектами. Підходи до формування груп. Організаційна форма.

Управління проектами з використанням зовнішньої організаційної структури проекту. Проектне управління. Проектна команда. Матрична структура. Матричний бюджет. Види матричної організаційної структури. Особливості організаційних структур управління.

Внутрішні організаційні структури управління проектами. Внутрішня функціональна структура. Внутрішня матрична структура. Дивізіональна організаційна структура. Федеральна організаційна структура.

ТЕМА 3. Структуризація й інтеграція проекту

Компоненти структуризації проекту. Структура проекту. Декомпозиція проекту. Структуризація проекту. Система WBS. Методологія структуризації, її характеристика та значення. У загальному вигляді проект повинен представляти синтез трьох самостійних структур: організації процесу створення проекту, процесу розробки й реалізації, результату. Структура розбивки проекту.

Поєднання структур проекту. Двоспрямована структуризація проекту полягає в поєднанні робочої організаційної структури проекту. Триспрямована структура проекту створюється додаванням до двоспрямованої структури третьої структури витрат (CBS).

ТЕМА 4. Планування проекту у часі

Складові системи планування проекту. Суть планування полягає в розробці та обґрунтуванні цілей, визначенні найкращих методів і способів їх досягнення при ефективному використанні всіх видів ресурсів, необхідних для виконання поставлених завдань, і встановленні їх взаємодії.

Основи сіткового і календарного планування проекту. Разом із лінійними графіками та табличними розрахунками, сіткові методи планування знаходять широке застосування при розробці перспективних планів та моделей створення складних виробничих систем та інших об'єктів довгострокового використання. Важливе місце у плануванні проекту мають завдання календарного планування.

ТЕМА 5. Планування затрат та складання бюджету проекту

Планування витрат. Порядок планування витрат. Кошторис витрат проекту. Методи визначення кошторисної вартості.

Складання проектного бюджету. Бюджет проекту. Баланс грошових надходжень і витрат. План прибутку.

ТЕМА 6. Управління проектними ризиками

Поняття ризику та невизначеності. Класифікація ризиків проекту. Метод чутливості, метод стійкості проектів. Аналіз ризиків методом побудови “дерева рішень”.

Основні методи аналізу ризиків. Методи управління проектними ризиками. Інструменти управління проектними ризиками.

Способи зниження ризиків проектів. Організація робіт по управлінню ризиками. Розподіл ризиків, страхування ризиків, резервування коштів.

Рекомендована література

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Sixth Edition. Project Management Institute, 2017. 800 p.
2. Gurjar N. A Forward Looking Approach to Project Management. Tools, Trends, and the Impact of Disruptive Technologies. Springer Singapore, 2017. 414 p.
3. Блага Н.В. Управління проектами : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с.
4. Управління проектами : навч. посібник / О. М. Филипенко, Т. С. Колеснік. Харків : ХДУХТ, 2016. 161 с.
5. Управління проектами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародних проектів», «Менеджмент інновацій», «Логістика» / уклад.: Л. Є. Довгань, Г. А. Мохонько, І. П. Малик. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
6. Батенко Л. П. Управління проектами : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. К. : КНЕУ, 2005. 231 с. Режим доступу : <http://library.if.ua/books/96.html>
7. Гросул В. А. Управління проектами : практикум з використанням інформаційних технологій (на базі MS Project) для студентів економічних спеціальностей / В. А. Гросул, О. М. Филипенко, Л. В. Гірінова. Харків: ФОП Іванченко І.С., 2015. 71 с.
8. Інститут управління проектами (Project Management Institute). URL: <https://www.pmi.org/about>
9. Логачова Л. М. Управління проектами : навч. посіб. / Л. М. Логачова, О. В. Логачова. Суми : Університетська книга, 2011. 208 с.
10. Управління інвестиціями та інноваціями : навч. посіб. / Г. В. Жаворонкова, Т. В. Сівашенко, Л. І. Скібщяк, О. І. Туз. К : Кондор, 2011. 184 с.
11. Управління проектами : навч. посіб. / під ред. С. К. Чернова та В. В. Малого. Миколаїв : НУК, 2010. 354 с.

Модуль 5. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Тема 1. Сутність економічної безпеки підприємства

Поняття «безпека». Феномен поняття «безпека». Виникнення поняття «економічна безпека» в США та Європі. Важливі етапи історії розвитку категорії «економічна безпека». Ієрархічні рівні економічної безпеки. Основні функціональні цілі економічної безпеки. Зовнішні небезпеки і загрози. Внутрішні небезпеки і загрози. Чинники впливу зовнішнього середовища на економічну безпеку підприємства. Джерела зовнішніх загроз. Внутрішні небезпеки і загрози економічній безпеці бізнесу.

Тема 2. Система економічної безпеки підприємства

Поняття системи економічної безпеки підприємства. Призначення, властивості та функції системи економічної безпеки підприємства. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства. Функція системи економічної безпеки підприємства. Структура системи економічної безпеки підприємства. Концепція та детермінанти розроблення системи економічної безпеки підприємства. Режими функціонування системи економічної безпеки підприємства.

Тема 3. Методичні основи оцінки стану економічної безпеки підприємства

Оцінювання економічної безпеки підприємства: зміст та результати процесу. Оцінна система в економічній безпекології мікрорівня: структура та співвідношення елементів. Основні підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства. Суб'єкти використання оцінок економічної безпеки підприємства. Інтегральні показники як спосіб виміру економічної безпеки. Методи прогнозування економічної безпеки. Моделі динамічної оцінки стану економічної безпеки.

Тема 4. Оцінка функціональних складових економічної безпеки підприємства

Загрози, показники, способи забезпечення та аналітична оцінка рівня складових економічної безпеки підприємства: фінансової, інтелектуальної та кадрової, техніко-технологічної, політико-правової, інформаційної, екологічної, силової складова економічної безпеки підприємства. економічної безпеки підприємства.

Тема 5. Служба безпеки підприємства

Завдання та функції служби економічної безпеки підприємства. Процедура створення і ліквідації служби безпеки підприємства. Служба безпеки підприємства: структура, особливості управління її діяльністю та забезпечення працівниками.

Тема 6. Поглинання, злиття та рейдерство в системі економічної безпеки підприємства

Рейдерство і рейдери: економічний, політичний і правовий аспекти вивчення проблеми. Соціально-економічні передумови виникнення рейдерства. Поняття та ознаки рейдерства в сучасному економічному просторі. Майнові суперечки і конфлікти в корпоративних підприємствах як джерело рейдерства. Причини та першоджерела виникнення рейдерства. Злиття та поглинання компаній, корпоративне захоплення як основа здійснення рейдерських операцій. Види рейдерів. Основні схеми та учасники здійснення рейдерських операцій. Типові приклади здійснення рейдерських операцій в Україні. Способи здійснення рейдерства та формування стратегії захисту. Організаційно-економічні заходи щодо попередження рейдерства.

Тема 7. Економічна розвідка (економічне шпигунство)

Економічна розвідка як фактор у конкурентній боротьбі. Організація та ефективність економічної розвідки. Методи шпигунства (методи збирання інформації). Легальні методи збирання інформації. Напівлегальні методи збору інформації. Нелегальні методи збору інформації. Канали витікання інформації. Дані про ділових партнерів та конкурентів. Технічні засоби збирання інформації. Технічні засоби і збирання розвідувальних даних. Аудіо- і радіотехніка в розвідувальній роботі. Відеотехніка в розвідці. Комп'ютерна розвідка.

Рекомендована література

1. Антикризові технології в управлінні економічною безпекою підприємства : монографія / М. М. Караїм та ін. ; за заг. ред. А. М. Штангрета. Львів : Укр. акад. друкарства, 2016. 250 с.

2. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємств : монографія. Київ : КНЕУ, 2012. 305 с.
3. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.
4. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / Небава М. І., Міронова Ю.В. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 73 с.
5. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. –Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – 180 с.
6. Живко З.Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізми забезпечення, управління. Монографія. Львів: Ліга-Прес, 2012. - 256 с.
7. Живко З.Б. Методологія управління економічною безпекою підприємства. Монографія / З.Б. Живко . - Львів : Вид-во Ліга-Прес, 2013. - 474 с.
8. Жихор О.Б., Куценко Т.М. Економічна безпека: Навчальний посібник. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2013. –144 с.
9. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади: монографія. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2009. 300 с.
10. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємства : навч. посібн. / М. В. Куркін, В. Д. Понікаров, Д. В. Назаренко. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 297 с.
11. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. - 2-ге вид., переробл. – К. : НІСД, 2015. – 348 с
12. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовт. 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/file/link/222830/file/1277.TIF>.

**6. ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
зі спеціальності
076 “Підприємництво та торгівля ”**

1. Конкуренція на ринку: сутність та функції.
2. Види конкуренції та їх особливості.
3. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції.
4. Види відповідальності за порушення законодавства про захист конкуренції.
5. Сутність конкурентного середовища та його складові.
6. Форми та етапи діагностики конкурентного середовища підприємства.
7. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку.
8. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку.
9. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку.
10. Методи оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства: сутність, переваги та недоліки.
11. Стратегічний аналіз потенціалу конкурентоспроможності підприємства: сутність та основні методи.
12. Конкурентна перевага підприємства: сутність та основні властивості.
13. Види конкурентних переваг підприємства. Складові внутрішніх та зовнішніх конкурентних переваг.
14. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства: методика та показники оцінювання.
15. Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства.
16. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства.
17. Показники оцінювання інвестиційного та фінансово-економічного забезпечення конкурентних переваг підприємства.
18. Поняття економічного управління підприємством, його місце в системі менеджменту підприємства. Основні завдання економічного управління підприємством.
19. Системний підхід до управління. Процес виникнення механізму економічного управління з погляду системного підходу.
20. Основні положення процесного підходу до управління. Бізнес-процеси за функціями управління.

21. Характеристика та взаємозв'язок між зміною витрат, рівнем операційної активності та прибутком у системі CVP-аналізу. Аналіз безбитковості.
22. Основні завдання та цільове призначення контролінгу. Стратегічний та оперативний контролінг.
23. Система збалансованих показників (ЗСП) та її перспективи.
24. Бюджетування як технологія управління економічною поведінкою підприємства. Об'єкти й суб'єкти бюджетування. Бюджетний процес і бюджетний цикл.
25. Основні цілі та завдання бюджетування підприємства. Види бюджетів.
26. Сутнісна характеристика операційних бюджетів. Етапи та послідовність розрахунку операційних бюджетів підприємства.
27. Формат і структура бюджету доходів і витрат підприємства.
28. Бюджет руху грошових коштів: сутнісна характеристика, особливості розробки.
29. Прогнозний бухгалтерський баланс: сутнісна характеристика, структура та особливості розроблення.
30. Сутність та значення фінансової структури підприємства. Основні групи структурних підрозділів.
31. Роль і значення робочого капіталу в забезпеченні довгострокового розвитку підприємства. Структура робочого капіталу компанії (за НСБО).
32. Сутність та типи дебіторської заборгованості. Система управління дебіторською заборгованістю.
33. Структуризація фінансових показників (показники оцінки майнового стану, показники ліквідності, показники фінансової стійкості, ділової активності). Алгоритм їх розрахунку.
34. Структура джерел фінансування підприємства. Основні форми власного капіталу підприємства.
35. Основні підходи та моделі формування структури капіталу підприємства.
36. Зміст економічної категорії «наукове передбачення». Ступінь передбачуваності розвитку явищ та процесів.
37. Умови, за яких різні типи управління є доцільними. Чим пояснюється перехід від «управління за відхиленнями» до стратегічного управління?
38. Відмінності між адаптацією та керованим розвитком підприємства? Які концепції управління найбільш прийнятні для великих і середніх організацій?

39. Від чого залежать перелік і зміст етапів стратегічного управління?
40. Причини переходу від ставлення до підприємства як до «закритої» системи до розуміння його як системи «відкритої».
41. Спільні та специфічні характеристики ринково-орієнтованих підприємств. Як ураховуються загальні та специфічні особливості окремих організацій під час вибору систем управління ними?
42. Сутність категорії «стратегічне мислення». Які властивості відрізняють стратегічне мислення від інших типів мислення?
43. Сформулюйте переваги стратегічно-орієнтованих підприємств. Як створити стратегічно-орієнтоване підприємство?
44. Характеристика засад стратегічної діяльності.
45. Сутність моделей зовнішнього, проміжного та внутрішнього середовища, які застосовуються у стратегічному управлінні.
46. Механізми впливу факторів середовища на діяльність організації.
47. Характеристика макро- і мікросередовища вітчизняних підприємств.
48. В чому полягають переваги розгляду внутрішнього середовища організації в категоріях виробничого потенціалу?
49. Розкрити зміст складових моделі «детермінантів національного ромба» М. Портера.
50. Розкрити зміст методу SPACE-аналізу. Які переваги він має під час визначення конкурентоспроможності підприємства?
51. Що таке «стратегічний баланс»? Яке місце під час його складання належить моделям PEST, SPACE- та SWOT-аналізу?
52. Передумови, які необхідні для впровадження прогнозування у стратегічному управлінні суб'єктами господарювання.
53. Мета формування сценаріїв оптимістичного та песимістичного розвитку подій.
54. Відмінності між категоріями «цільовий» і «спонтанний» підхід до управління.
55. Сутність «стратегічного набору» підприємства та його призначення. Критерії формування «стратегічного набору».
56. Порядок розробки «стратегічного набору» підприємства.
57. Розкрити взаємозв'язок і співвідношення продуктово-товарних, функціональних і ресурсних стратегій підприємства.
58. Зміст категорії «диверсифікації», її види, переваги та недоліки.
59. Які моделі та методи використовуються для «портфельного» аналізу й планування? Охарактеризуйте їх переваги і недоліки.
60. Зміст категорії «стратегічний фокус».

61. Поняття та класифікація проектів. Поняття управління проектами, оточення проекту, організація проекту, учасники управління проектами, команда проекту.
62. Цілі й процеси в управлінні проектами. Основні принципи управління проектами.
63. Життєвий цикл проекту, його основні фази та основні стадії.
64. Показники ефективності проекту. Методи визначення ефективності проектів на початкових етапах проведення технічного аналізу. Аналіз ефективності проекту з урахуванням зміни вартості грошей у часі.
65. Організаційна структура управління проектом, основні принципи формування груп для управління проектом.
66. Види матричної організаційної структури, її переваги та недоліки.
67. Внутрішні організаційні структури управління проектами. Основні критерії для вибору організаційної структури.
68. Структуризація проекту, основні підходи до структуризації проекту. Основні задачі структуризації проекту, основні методи структуризації.
69. Процес планування проектів, його етапи. Основні та допоміжні процеси планування. Розробка плану проекту, основні його розділи.
70. Загальні принципи планування проектів. Сіткове планування та сіткова модель. Види сіткових графіків.
71. Календарне планування, типи календарних планів. Параметри календарного плану. Способи відображення календарного плану, задачі планування.
72. Джерела ресурсного забезпечення проекту та їх вибір.
73. Планування витрат: класифікація витрат. Порядок планування витрат.
74. Кошторис витрат проекту, методи визначення кошторисної вартості. Складання проектного бюджету.
75. Поняття ризику та невизначеності. Сутність управління ризиками.
76. Види аналізу ризиків. Основні методи та методики аналізу ризиків проекту.
77. Сутність управління якістю проекту. Основні принципи сучасної концепції управління якістю.
78. Сутність стандартизації та сертифікації продукції.
79. Сутність програми забезпечення якості проекту. Сутність методу системного управління якістю.
80. Теоретико-методологічні положення безпеки підприємства, її мета, завдання та функції
81. Основні функціональні складові економічної безпеки підприємства.
82. Особливості формування системи економічної безпеки підприємства.

83. Принципи побудови та функціонування комплексної системи економічної безпеки підприємства.
84. Суб'єкти управління системою економічної безпеки.
85. Система та стратегії безпеки підприємства. Об'єкти і суб'єкти безпеки.
86. Концепція управління економічною безпекою підприємства.
87. Особливості процесу розробки та реалізації стратегії економічної безпеки.
88. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства в оцінюванні економічної безпеки.
89. Рейдерство: сутність та роль в ринковій економіці. Світовий досвід протидії рейдерству.
90. Методи, способи та механізми забезпечення інформаційної безпеки підприємства.

7. ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

Дослідницька пропозиція – це науковий текст з високим рівнем концептуальних, теоретичних і методологічних навичок логічного і послідовного викладу матеріалу та його мовностилістичного оформлення, обсягом до 25 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури.

Структура дослідницької пропозиції:

- обґрунтування актуальності теми майбутнього дисертаційного дослідження (проблематики та розробки вітчизняних і зарубіжних науковців за майбутньою темою дисертації);

- мета дослідження;

- необхідність вирішення поставлених завдань;

- об'єкт та предмет дослідження;

- методи дослідження. У стислій формі розкриваються теоретичні засади майбутнього наукового дослідження, які ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, сучасній теорії підприємництва, наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з питань підприємницької діяльності, моделювання складних економічних систем, розробки питань бізнес-прогнозування і стратегічного аналізу в області наукового дослідження. Методологічною основою наукового дослідження має бути система методів і підходів, які забезпечують концептуальну єдність загальнофілософського методу діалектичного пізнання, загальнонаукових й спеціальних методів, взаємопов'язаних із загальною логікою аналізу;

- стислий опис першого розділу, в якому розкривається теоретико-методичні (концептуальні) аспекти майбутнього наукового дослідження;
- стислий опис другого розділу, в якому здійснюється аналітичний опис стану та сучасних тенденцій розвитку майбутнього наукового дослідження;
- стислий опис третього розділу, в якому розкриваються пріоритетні напрями та стратегія розвитку майбутнього наукового дослідження на засадах новітніх методів та моделей планування та прогнозування, когнітивного аналізу, цифрових технологій тощо;
- список використаних джерел.

Презентація дослідницької пропозиції на фаховому вступному випробуванні здійснюється у вигляді слайдів.

8. ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ

Фахове вступне випробування зі спеціальності 076 з презентацією «Підприємництво та торгівля» дослідницької пропозиції мітить 3 теоретичних питання та презентацію дослідницької пропозиції, загалом оцінюється у 200 балів. Теоретичні питання оцінюються у 40 балів кожне, дослідницька пропозиція – 80 балів.

Критерії оцінювання теоретичних питань:

Бали	Загальні критерії оцінки
31 – 40	Вступник виявив високий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань. Відповіді вступника засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації обраного предмета дослідження, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
21–30	Відповіді вступника засвідчують у цілому добрий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань, здатність до їх аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
11 – 20	Відповіді вступника засвідчують задовільний рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань і здатності до їх засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 10	Вступник не надав правильної та повної відповіді на жодне питання. Відповіді вступника засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції:

Загальні критерії оцінки	Ба ли
<p>Дослідницька пропозиція за тематикою та предметом спрямована на вирішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – важливої наукової, соціально-економічної, екологічної проблеми світового рівня або питань безпеки та обороноздатності України; – важливої соціально-економічної, наукової, прикладної або технологічної проблеми галузевого та/або регіонального значення; – поточних питань розвитку науки, технологій, суспільних практик. 	10
<p>Повнота використання світового досвіду при обґрунтуванні проблеми, теми, предмету, основних ідей, мети і завдань дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – добре враховано світовий та вітчизняний досвід, що підтверджується змістовними порівняннями та визначенням відмінностей роботи; – в основному враховано світовий та вітчизняний досвід, але бракує змістовності порівнянь; – частково враховано вітчизняні та не враховано закордонні напрацювання; – порівняння відсутні або незадовільні. 	10
<p>Повнота визначення очікуваних пізнавальних результатів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – результати представлено повно і переконливо, наведено проєкти наукових описів та пояснень, розкрито попередні описи встановлюваних закономірностей, створюваних моделей, теорій та/або концепцій; – результати представлено в основному добре, наведено проєкти наукових описів та пояснень, частково представлено описи встановлюваних закономірностей, створюваних моделей, теорій та/або концепцій; – очікувані наукові результати проголошено (названо), але не розкрито; – результати визначено незадовільно. 	10
<p>Наукова новизна та оригінальність очікуваних результатів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – очікувані результати відповідають або й перевищують показники відповідних аналогів/прототипів світового рівня; – результати будуть новими для України, що достатньо обґрунтовано порівняннями з вітчизняними аналогами, прототипами та іншим світовим доробком; – результати матимуть певну новизну, що обґрунтовано порівняннями із світовими аналогами, прототипами та іншим світовим доробком; 	10

<ul style="list-style-type: none"> – новизна результатів проголошується, але не обґрунтовується або є сумнівною; – очікувані результати не є новими та оригінальними. 	
<p>Методологічна цінність, наявність, повнота розкриття та обґрунтованість новостворюваних підходів, методів і засобів наукових досліджень, можливість їх застосування як міждисциплінарних:</p> <ul style="list-style-type: none"> – методологічні складові роботи будуть новими, що цілком обґрунтовано порівняннями із світовими аналогами і прототипами; – методологічні складові та/або підходи визнані світовою наукою, однак потребують адаптації та доопрацювання українськими авторами для імплементації у вітчизняних умовах; – методологічні складові традиційні, але передбачено опис нового їх використання; – робота не матиме методологічної цінності. 	10
<p>Практична цінність очікуваних результатів роботи (що підтверджується листами підтримки потенційних замовників), (окрім системи освіти):</p> <ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовано висока для наукового та соціально-економічного (зокрема суспільного) розвитку країни в цілому або декількох галузей, безпеки та обороноздатності; – обґрунтовано висока для окремої галузі економіки та суспільства, технологій, суспільних практик; – проголошується і може мати місце, але обґрунтування сумнівні; – практична цінність відсутня або недостатня. 	10
<p>Практична цінність очікуваних результатів роботи для системи освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовано висока; – може мати місце, але обґрунтування неповне; – цінність для системи освіти сумнівна. 	10
<p>Презентація дослідницької пропозиції:</p> <ul style="list-style-type: none"> – презентація повна і переконлива, доповідач добре орієнтується в темі; – презентація в цілому добра, доповідач допускає несуттєві неточності; – презентація неповна, неструктурована, є неточності, що потребують доопрацювання; – презентація незадовільна, допущено суттєві неточності. 	10